

Örnek Bir Karar Çerçevesinde Cumhurbaşkanı'nın Yetki Devri Meselesi

Analysis of the Issue of the President's Delegation Within the Framework of an Exemplary Decision

Dr. Yalçın ARSLANTÜRK^(*)

Öz:

Bu çalışmanın amacı, kanuni bir düzenlemeyle kendisine yetki ve görev verilen bir konuda ilgili idari makamın söz konusu görevi yerine getirmek üzere yapmış olduğu idari işlemin emredici hüküm karşısındaki hukuki analizini yapmaktır. Çalışmada ele alınan yetki ve görev, kamuya ait iktisadi kuruluşlar ile devlet iştiraklerindeki yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyeliklerine atanan kamu görevlilerinin ücretlerinin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesidir. Öncelikle çalışmada, ücret belirleme olarak gerçekleştirilen işlemin kanuni hükümle verilen yetki ve görev kapsamına uygun olup olmadığı değerlendirilmektedir. Sonrasında ise söz konusu işlemin yetki devri kapsamına girip giremeyeceği tartışılmaktadır. Zira yalnızca bir yetki olarak değil ayrıca bir görev olarak yapılması gereken işlemin, dayanağı olan kanuni hükme uygun olarak gerçekleştirilmesi, idari işlemlerin yasallık ilkesinin temel bir gerekliliği olarak önem arz etmektedir. Sonuç olarak çalışmada, söz konusu ücret belirleme görevinin yerine getirilmesi için alınan Cumhurbaşkanı Kararı'ndaki ilgili hükmün, "ücret belirleme" olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ve bu çerçevede yetki devrinin şartlarının oluşup oluşmadığı tartışma konusu yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler:

Devlet İştirakleri, Onay, Ücret Belirleme, Yasallık İlkesi, Yetki Devri.

Abstract:

The purpose of this study is to conduct a legal analysis of the administrative action taken by the relevant administrative authority to perform this task in a matter that has been authorized and assigned to it by a legal regulation in accordance with the mandatory provision. The authority and duty covered in the study is the determination of the salaries of public officials appointed to the management, audit and liquidation board memberships in publicly owned economic organizations and state subsidiaries by the President. First of all, it is evaluated whether the process performed as wage determination in the study

^(*) Uzman, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı.
E-posta: yalcintrabzon@gmail.com.
Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-0895-0022>.
Hakem denetiminden geçmiştir.
Makale Gönderim Tarihi: 03.02.2022.
Makale Kabul Tarihi: 10.05.2022.

is suitable for the scope of authority and duty given by the legal provision. Afterwards, it is discussed whether the said transaction can be included in the scope of delegation. Because it is important as a basic requirement of the principle of legality of administrative proceedings that the transaction, which should be done not only as an authority but also as a duty, should be carried out in accordance with the legal provision on which it is based. As a result, in the study, it is discussed whether the relevant provision in the Presidential Decision taken for the fulfillment of the wage-setting task can be evaluated as the “wage determination” and whether the conditions for the delegation are met in this framework.

Keywords:

State Subsidiaries, Ratification, Fee Setting, Principle of Legality, Delegation.

GİRİŞ

Kamu yönetimi sunmuş olduğu güvenlik, eğitim, sağlık gibi geleneksel hizmetlerin yanı sıra ekonomi alanında da faaliyet göstermektedir. Devlet söz konusu faaliyetleri temelde kamu iktisadi teşebbüsü (“KİT”) yapılanmasının yanı sıra, sermayenin bir kısmına ortak olmak suretiyle iştirak şeklinde de yerine getirebilmektedir. KİT yapılanması ile diğer devlet iştirakleri arasında ise temel bir farklılık bulunmaktadır. KİT’lerde sermayenin tamamının kamu mülkiyetinde olması sebebiyle tüm KİT’lerin yönetim kurulu üyelik ücretleri aynı şekilde belirlenmektedir. Devlet iştiraklerinde ise sermayenin bir kısmı kamuya ait iken diğer kısmı ise özel sektöre aittir. Dolayısıyla devlet iştirakleri, ortakların farklılaşması sebebiyle tamamen birbirinden farklı yapıdaki işletmelerdir. Bu nedenle her bir devlet iştirakinin yönetim kurulu üyelik ücretleri de birbirinden farklı bir şekilde belirlenmektedir. Ancak burada önem arz eden husus, devlet iştiraklerinin yönetim kurulu üyeliklerine atanan kamu görevlilerinin almış oldukları üyelik ücretleridir. Zira mevzuat gereği, devlet iştiraklerinin yönetim kurulu üyeliklerine atanan kamu görevlilerinin alabilecekleri üyelik ücretleri Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmelidir. Dolayısıyla devlet iştiraklerinde daha yüksek ücret belirlense dahi söz konusu iştiraklerin yönetim kurullarında görev yapan kamu görevlilerinin ancak Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen ücret tutarı kadar kısmını alma hakları bulunmaktadır.

Bu çerçevede, mevcut uygulamada, Cumhurbaşkanı’nın söz konusu ücretleri belirlemeye ilişkin kararı, hukuki bir tartışma konusu teşkil etmektedir. Zira mevzuatta, devlet iştiraklerindeki kamu görevlilerinin üyelik ücretlerinin Cumhurbaşkanı tarafından “belirlenmesi” kararlaştırılmışken, söz konusu ücretlere ilişkin alınan Cumhurbaşkanı Kararı’nda, “... yetkili organları veya esas sözleşmeleri uyarınca belirlenen ücretler ödenir.” şeklinde bir hüküm yer almaktadır. Dolayısıyla çalışmada, söz konusu Cumhurbaşkanı Kararı’nın mevzuatta öngörüldüğü şekilde alınıp alınmadığı, yetki devri hususu da dikkate alınarak analiz edilmektedir.

Bu analiz için çalışmada öncelikle devlet iştirakleri ile KİT'lerin birbirinden farkı, bu işletmelerdeki yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyeliklerine atanan kamu görevlilerinin ücretlerinin birbirinden farklılaşmasının gerekçesi açısından kısa bir şekilde açıklanmıştır. Sonrasında, devlet iştirakleri de dâhil olmak üzere kamuya ait iktisadi kuruluşların yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyeliklerine atanan kamu görevlilerinin söz konusu ücretlerine ilişkin yetkili ve görevli makam ve yapılması gerekli işlem, mevzuat çerçevesinde ortaya konulmuştur. Bu hususları müteakiben; KİT'lerde, kamuya ait iktisadi kuruluşlarında ve devlet iştiraklerinde üyelik görevinde bulunan kamu görevlilerinin ücretlerinin belirlendiği Cumhurbaşkanı Kararı'nın ilgili hükümleri ele alınarak ücrete ilişkin bir belirleme mi yoksa yalnızca bir onaylama işlemi mi yapıldığı analiz edilmiştir. Buradan hareketle söz konusu Cumhurbaşkanı Kararı'nda üyelik ücretlerine ilişkin yapılan işlemin yetki devri kapsamında dikkate alınıp alınamayacağı hususu hukuki çerçevede tartışılmıştır.

I. DEVLET İŞTİRAKLERİ İLE KİT'LERİN FARKI

Devlet iştirakleri, kamunun sermayesine ortak olduğu işletmeleri nitelendirmektedir. Söz konusu ortaklıkta kamunun çok az bir payı da bulursa söz konusu işletme bir devlet iştiraki olarak kabul edilmektedir. Devlet iştirakleri, KİT'ler ile farklılık arz etmektedir. KİT'ler¹, 1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname² (“233 sayılı KHK”)’de “*İktisadi Devlet Teşekkülü (İDT) ile Kamu İktisadi Kuruluşunun (KİK) ortak adı*” olarak tanımlanmaktadır³. Aynı KHK’de; İDT, “*Sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan KİT*” olarak KİK ise “*Sermayesinin tamamı Devlete ait olup tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan KİT*” olarak tanımlanmıştır⁴. Her iki tanım birlikte dikkate alındığında KİT'lerin temel özelliği, sermayelerinin tamamının devlete ait olmasıdır. Dolayısıyla KİT'lerin kendileri bir iştirak değil, doğrudan devlet işletmesi olarak nitelendirilebilmektedir. Devlet

¹ Mevcut durumda İDT statüsündeki KİT'ler: Devlet Malzeme Ofisi, Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş., Türkiye Taşkömürü Kurumu, Türkiye Kömür İşletmeleri, Eti Maden İşletmeleri, Elektrik Üretim A.Ş., Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş., Boru Hatları İle Petrol Taşıma A.Ş., Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Toprak Mahsulleri Ofisi, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş., T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi, Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii A.Ş. KİK statüsündeki KİT'ler: Devlet Hava Meydanları İşletmesi, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü (HMB, 2020 *Kamu İşletmeleri Raporu*, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2021, s. 176-180).

² 18/06/1984 tarihli 18435 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

³ Madde 2/1.

⁴ Madde 2/2 ve madde 2/3.

iştiraklerinde ise devlet, sermayenin tamamına sahip olmayıp ancak diğer ortak ya da ortaklar gibi pay sahibidir.

Sermayesinin tamamı devlete ait olmayan dolayısıyla KİT statüsünde bulunmayan devlet iştiraklerine temel olarak KİT mevzuatı uygulanmamaktadır. Bunlar genel olarak Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda özel hukuk hükümlerine tâbidir. Sermayesinin yüzde 50'den fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay tarafından denetlenen işletmeler kamu işletmesi olarak nitelendirilmektedir⁵. Dolayısıyla devlet iştiraklerinden sermayenin yüzde 50'sinden fazlası kamuya ait olanlar kamu işletmesi niteliğindedir. Sermayesinin tamamı devlete ait olmasına rağmen KİT statüsünde olmayan ve dolayısıyla KİT mevzuatı uygulanmayan kamu işletmeleri de bulunmaktadır. Bu işletmeler genellikle kendilerine özgü kanunlarla kurulmakta ve temel faaliyet yapıları bu kanunlarda belirtilmektedir (Örneğin; TÜRKSAT A.Ş. ve Atatürk Orman Çiftliği). Bunların yanı sıra farklı mevzuata tâbi olmaları nedeniyle kamu sermayeli bankalar, özelleştirme portföyündeki kuruluşlar, mahalli idare işletmeleri ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu iştirakleri de KİT tanımına girmemektedir⁶.

Devlet iştirakleri ile KİT'ler arasındaki farklılık, özellikle bu kuruluşların yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyeliklerine atanan kamu görevlilerinin ücretlerinin belirlenmesi hususunda önem arz etmektedir. Zira kamu görevlilerine KİT'lerde olduğu gibi kamu payını temsilen devlet iştiraklerinde de yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyelikleri gibi görevler verilebilmektedir. Sermayenin tamamının devlete ait olması sebebiyle KİT'lerde tek sermayedar olarak devlet, üyelik ücretlerini de kendisi belirlemektedir. Devlet iştiraklerinde ise özel sektör ortaklar da söz konusu olduğu için her bir şirketin belirlemiş olduğu üyelik ücretleri devletin kabul etmiş olduğu üyelik ücretlerinden farklılaşabilmektedir. Bu farklılık ise devlet iştiraklerindeki yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyeliklerinde bulunan kamu görevlilerinin üyelik ücretlerinin devlet tarafından nasıl belirlendiği hususunun önemini artırmaktadır. Zira aşağıda mevzuatıyla birlikte daha detaylı anlatılacağı üzere, söz konusu kamu görevlileri için devlet tarafından belirlenen ücretlerin ilgili şirketler tarafından belirlenen ücretlerden daha düşük olması durumunda, kamu görevlilerinin aradaki ücret farkını temsil etmiş oldukları kamu kurum ve kuruluşlarına ödeme yükümlülükleri bulunmaktadır. Üyelik ücretlerinde farklılaşma olup olmamasına örnek olarak Türk Telekomünikasyon A.Ş. ile Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) verilebilir. Türk Telekomünikasyon A.Ş. yüzde 31,68 oranında kamu payıyla bir devlet iştiraki olarak özel sektör işletmesidir. Dolayısıyla Türk Ticaret Kanunu ve şirket ana sözleşmesi uyarınca genel kurullarını gerçekleştirip yönetim ve denetim kurulu

⁵ HMB, s. 10.

⁶ HMB, s. 9.

üyelik ücretlerini genel kurullarında bir sınıra tâbi olmadan belirleyebilmektedir. TMO ise kamu işletmelerinden⁷ sermayesinin tamamı devlete ait olan bir KİT olarak öncelikli 233 sayılı KHK ile 1990 tarihli ve 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname⁸ (“399 sayılı KHK”) hükümlerine tâbidir. İlerleyen bölümlerde mevzuat hükümleri doğrultusunda açıklanacağı üzere Türk Telekomünikasyon A.Ş. gibi devlet iştiraklerinde kamu hissesini temsilen devlet tarafından atanan yönetim kurulu üyelerinin ücretleri, kamu organları tarafından belirlenmekte, dolayısıyla şirket tarafından daha yüksek üyelik ücreti belirlense de bu ücrete kamu temsilcisi hak kazanmamaktadır. TMO gibi KİT’lerde ise sermayenin tamamının devlete ait olması dolayısıyla yönetim ve denetim kurulu üyelerinin tamamı kamu tarafından atanmakta olup üyelik ücretleri de kamu tarafından belirlenmekte; dolayısıyla üyeler belirlenen ücretinin tamamına hak kazanmaktadır. Dolayısıyla KİT’lerde devlet iştiraklerindeki gibi kamu ve özel sektör temsilcileri arasındaki üyelik ücretlerinin farklılaşması gibi bir durumu söz konusu olmamaktadır.

II. KAMU GÖREVLİLERİNE VERİLEN ÜYELİK ÜCRETLERİNİN BELİRLENMESİNDEKİ YETKİ VE YÖNTEM

1994 tarihli ve 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri İle İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname⁹ (“527 sayılı KHK”)’de “*Kamu kurum ve kuruluşları ile sermayesinin yarıdan fazlası Devlete ait kurum ve kuruluşlarda çalışan memur, sözleşmeli personel ve diğer kamu görevlilerine asli görevlerinin yanında Devlet iştirakleri de dâhil olmak üzere kamuya ait iktisadi kuruluşlarda verilen yönetim kurulu başkan ve üyelikleri ile denetçi ve tasfiye kurulu üyeliği görevleri hakkında da 399 sayılı KHK’nin 34’üncü maddesi hükümleri uygulanır.*” hükmü mevcuttur¹⁰. Bu hükümlerle hem kamuya ait iktisadi kuruluşlarda hem de devlet iştiraklerinde yönetim, denetim ya da tasfiye kurulu üyeliği görevinde bulunan kamu görevlileri için 399 sayılı KHK’nin 34’üncü maddesine atıf yapılmaktadır.

⁷ Birleşmiş Milletler, Uluslararası Para Fonu ve Avrupa Birliği’nin hesap sistemlerine göre yapılan tanımlamalar birbirinden bazı farklılıklar içermekle birlikte kamu işletmeleri genellikle bir kamu idaresinin çoğunluk hissesine sahip olduğu ya da bir kamu idaresi tarafından yönetimi kontrol edilen işletmeler olarak tanımlanmaktadır (HMB, s. 8.). Ülkemizde, Kamu İşletmelerinin Faaliyetlerinin İzlenmesi ve Raporlanmasına Dair Tebliğ’de kamu işletmesi; sermayesinin yarıdan fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay tarafından denetlenen işletmeler olarak tanımlanmıştır (HMB, s. 10).

⁸ 29/01/1990 tarihli ve 20417 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁹ 20/05/1994 tarihli ve 21939 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

¹⁰ Madde 31/3.

Dolayısıyla 399 sayılı KHK'nin 34'üncü maddesi, kamu görevlilerinin söz konusu üyelikleri ile ilgili dikkate alınacak olan temel kanun maddesidir.

399 sayılı KHK'nin 34'üncü maddesi, "*Çeşitli Kurul Başkan ve Üyelerinin Ücretleri*" başlığını taşımaktadır. Dolayısıyla 527 sayılı KHK'de bu maddeye yapılan atıfla söz konusu üyelik ücretlerinin bu madde kapsamında belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bahsi geçen 34'üncü maddenin birinci fıkrasında, "*Teşebbüslerde, bağlı ortaklıklarda ve bunları temsilen iştiraklerde teşebbüs mensupları ile kamu görevlilerinden ve dışarıdan atanan veya seçilen bütün yönetim ve danışma kurulu başkan ve üyeleri, denetçi ve tasfiye kurulu üyelerine, her yıl Cumhurbaşkanınca belirlenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılabilir.*" hükmü mevcuttur.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, "*Tahakkuk ettirilen ücret, prim, temettü ve benzeri ödemelerin, Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan miktarı aşan kısmı ilgili lere verilmeyerek bir ay içinde temsil olunan teşebbüs veya bağlı ortaklığa ödenir.*" hükmü bulunmaktadır.

İlk fıkrada, KİT'lerde ve bunların iştiraklerindeki yönetim, danışma, denetim ve tasfiye kurulu üyelerinin ücretlerinin Cumhurbaşkanınca belirleneceğine hükmedilmiştir. 527 sayılı KHK'de kamu görevlilerinin kamuya ait iktisadi kuruluşlar ve devlet iştiraklerindeki üyelik görevleri için bu maddeye atıfta bulunulması sebebiyle söz konusu kamu görevlilerinin üyelik ücretlerinin de Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi gerekmektedir.

İkinci fıkradaki hükümden ise söz konusu kuruluşlarda tahakkuk ettirilen ücretlerin Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan tutardan fazla olması halinde, ilgili üyeler tarafından temsil olunan teşebbüs ya da bağlı ortaklığa ödenmesi gerektiği anlaşılmaktadır. 527 sayılı KHK'yle yapılan atıf uyarınca, kamuya ait iktisadi kuruluşlar ve devlet iştiraklerinde de aynı hüküm geçerli olacaktır. Bununla birlikte 399 sayılı KHK'nin KİT'lere özgü bir KHK olması sebebiyle 34'üncü maddenin ikinci fıkrasında, "*... temsil olunan teşebbüs veya bağlı ortaklığa ödenir.*" ifadesi bulunmaktadır. KİT'lerdeki üyelik ücretleri Cumhurbaşkanı tarafından belirleneceği için onlar için ayrıca bir ücret fazlalığı söz konusu olmayacaktır. Ancak KİT'lerin bağlı ortaklığı ya da iştiraklerindeki üyelik ücretleri söz konusu işletmelerin kendileri tarafından belirleneceği için buralardaki üyelik görevlerine KİT'lerden atanmış olan kamu görevlilerinin üyelik ücretlerinin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmiş tutarı aşması söz konusu olabilir. Bunun için bahse konu fıkradaki ifadeler, "*... temsil olunan teşebbüs veya bağlı ortaklığa ödenir.*" şeklindedir. Kamuya ait iktisadi kuruluşların sermayesinin tamamının kamuya ait olması sebebiyle yine üyelik ücretlerinin tamamı Cumhurbaşkanı tarafından belirleneceği için aynı KİT'lerde olduğu gibi bir ücret fazlalığı söz konusu olmayacaktır. Ancak devlet iştiraklerinin, KİT'lerin bağlı ortaklığı ya da iştirakleri gibi üyelik ücretlerini kendilerinin belirlemesi sebebiyle buralarda üyelik görevinde

bulunan kamu görevlileri söz konusu ücretin, aynı fıkra uyarınca Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen tutarı aşan kısmını temsil etmiş oldukları kuruluşlara ödemek durumundadır. KİT'lerin bağlı ortaklığı ya da iştiraklerinde üyelik görevinde bulunan kamu görevlilerinin temsil etmiş oldukları kuruluşların KİT ya da bağlı ortaklık olması sebebiyle bahsi geçen ikinci fıkrada söz konusu ödemenin bu kuruluşlara yapılması hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla devlet iştiraklerinde de üyelik görevinde bulunan kamu görevlisinin, hangi kamu kuruluşunu temsil etmekte ise üyelik ücretinin Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen tutarı aşan kısmını, o kuruluşa ödemesi gerekmektedir.

III. ÜYELİK ÜCRETLERİNİN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN CUMHURBAŞKANI KARARI

Kamuya ait iktisadi kuruluşlar ile devlet iştirakleri de dâhil olmak üzere KİT'lerdeki üyelik ücretleri son olarak 10/04/2020 tarihli ve 2393 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı'yla¹¹ belirlenmiştir. Söz konusu ücretler, Cumhurbaşkanı Kararı'nın *"Bazı kurum ve kuruluşlarda 2018 yılı yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyelik ücretleri"* başlıklı 4'üncü maddesinde düzenlemiştir. Madde fıkralarında KİT'ler ve farklı kamuya ait iktisadi kuruluşlardaki yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyeleri için 399 sayılı KHK'nin 34'üncü maddesinin birinci fıkrasına uygun bir şekilde "ücret belirlemesi" yapılmıştır. Örneğin 4'üncü maddenin birinci fıkrasında, *"Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. ve İller Bankası A.Ş. yönetim kurulu üyelerine net 3.335 TL'yi, yönetim kurulu başkanına bu ücretin iki katını, denetim kurulu üyelerine ise yönetim kurulu üyeleri için belirlenen ücretin 3/4'ünü aşmayacak şekilde Genel Kurul tarafından belirlenen miktarda aylık ücret verilir. Bu kuruluşların yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile denetim kurulu üyelerine 15 Ocak ve 15 Temmuz tarihlerinde birer aylık ücret tutarını aşmayacak şekilde Genel Kurul tarafından ek ödeme yapılabilir."* hükmü bulunmaktadır. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da, *"Özelleştirme kapsam ve programında bulunup kamu payı %50 üzerinde olan kuruluşlar dâhil kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının yönetim kurulu üyelerine 3.335 TL, yönetim kurulu başkanına bu ücretin iki katı, tasfiye kurulu üyeleri ile bağlı ortaklık denetçilerine yönetim kurulu üyeleri için belirlenen ücretin 3/4'ü tutarında net aylık ücret verilir. Bu kuruluşların yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile denetçilerine, 15 Ocak ve 15 Temmuz tarihlerinde birer aylık ücret tutarını aşmayacak şekilde ek ödeme yapılabilir."* hükmüne yer verilmiştir.

Ancak maddenin dokuzuncu fıkrası, *"Kamu sermayeli banka ve borsalar ile bunların iştiraklerinin; sermayesi kısmen veya tamamen Hazineye ve Özelleştirme İdaresi Başkanlığına ait olup özelleştirme neticesinde kamu payı %50'nin altına düşen Devlet iştiraklerinin; uydu yörünge pozisyonları-*

¹¹ 11/04/2020 tarihli ve 31096 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

nın haklarına sahip olan sermayesinin tamamı Hazineye ait şirketin; yönetim, denetim ve tasfiye kurullarında görev alanlara, yetkili organları veya esas sözleşmeleri uyarınca belirlenen ücretler ödenir.” şeklinde düzenlemiştir. Bu hükümden, bahsi geçen kuruluşlar için “ücret belirlemesi” yapılmadığı anlaşılmaktadır. Zira diğer fıkralarda açık bir şekilde ücret tutarları belirlenirken bu fıkroda, “... yetkili organları veya esas sözleşmeleri uyarınca belirlenen ücretler ödenir.” ifadesi kullanılmıştır. Dolayısıyla bu fıkıyla bir ücret belirlemesi yapılmayıp belirlenmiş olan ücretler için bir onaylama işlemi yapıldığı anlaşılmaktadır. Nitekim hükümden ücret belirlemesinin, Cumhurbaşkanı yerine söz konusu kuruluş ve iştiraklerin yetkili organ veya esas sözleşme uyarınca yapıldığı açıkça belirtilmektedir. Dolayısıyla bahse konu hükümle ayrıca bir ücret belirlenmeyip, belirlenmiş olan ücretler kabul edilmiş olmaktadır. Ancak daha önce bahsedildiği üzere, kamuya ait iktisadi kuruluşlar ve devlet iştiraklerinde görevli kamu görevlilerinin üyelik ücretleri, 527 sayılı KHK’de yapılan atıf uyarınca 399 sayılı KHK’nin 34’üncü maddesi hükmüne tabidir. Söz konusu 34’üncü maddenin birinci fıkrasında ise “... Cumhurbaşkanınca belirlenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılabilir.” hükmü bulunmaktadır. Bu hüküm uyarınca, kamuya ait iktisadi kuruluşlar ve devlet iştirakleri için de KİT’lerde olduğu gibi Cumhurbaşkanınca “ücret belirlemesi” yapılması gerekmektedir.

Bu noktada yasal mevzuatla Cumhurbaşkanı’na verilen yetki ve görevin, Cumhurbaşkanı’nca söz konusu kuruluşların yetkili organlarına yetki devri kapsamında devredilip devredilemeyeceğinin analizi önem arz etmektedir. Zira Cumhurbaşkanı’nın söz konusu “ücret belirleme” yetki ve görevinin, yetki devri kapsamında devredilmiş olduğuna ilişkin bir değerlendirilme yapılması halinde, “belirleme” yerine “onaylama” anlamına gelen Cumhurbaşkanınca Kararı hükmünde hukuki bir sorun bulunmayacaktır.

IV. ÜYELİK ÜCRETİ BELİRLEME GÖREVİNİN YETKİ DEVRİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Yetki devri, kamu yönetimi perspektifinden; anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemler ile hukukun genel ilkeleri uyarınca kendilerine yetki tanınmış olan kamu yöneticilerinin, söz konusu yetkilerinden bir kısmını, sınırlarını yazılı olarak belirleyerek aynı örgüt içinde alt kademelere devretmesi şeklinde tanımlanabilmektedir¹².

İdare hukukunda genel kural olarak bir yetkinin, yalnızca verildiği kişi veya makam tarafından ve şahsen kullanılması gerekmektedir¹³. İdari karar alma yetkisi

¹² Akın Ak, *Türk Kamu Yönetiminde Yetki Devri ve Karşılaşılan Sorunlar*, Başbakanlık Uzmanlık Tezi, Ankara, 2010, s. 11.

¹³ Kemal Gözler, *İdare Hukuku*, Cilt 1, 3. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2019, s. 859.

ise idare hukuku ilkelerine göre Anayasa, kanun veya 2017 yılı Anayasa değişikliği sonrası Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine dayanmaktadır¹⁴. Bu itibarla yetki devri ancak bu devre Anayasa, kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle izin verilmesi durumlarında geçerli olacaktır. Daha önce yetki devrinde yalnızca kanunilik ilkesi geçerliken Anayasa değişikliği sonrası bir yetkinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle verilmesi durumunda yetki devrinin, kanunun yanı sıra Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle de düzenlenmesi mümkün olmuştur¹⁵. Ancak yetkinin kanunla verilmesi durumunda yetki devrinin de yine kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Karar alma yetkisinin kişi ismi belirtmeksizin bir makamdan diğer bir makama devredilmesi olarak tanımlanabilecek olan yetki devrinde devir işleminin konusu, karar alma yetkisinin devridir¹⁶. Yetki devri, aynı tüzel kişilik içerisinde makamlar arasında yapılabilmekte olup bunun gerekçesi, yetki devralan kişinin devredecek kişinin hiyerarşisine tabi olması gerekliliğidir¹⁷. Yetkiyi devralan kişinin devreden hiyerarşisine tâbi olması yeterli olup devralacak kişiler için sınıf ve derece koşulu bulunmamaktadır¹⁸. Ülkemizde yetki devrine ilişkin genel bir kanun hükmü, 1984 tarihli ve 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında 174 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 13/12/1983 Gün ve 174 Sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında 202 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun¹⁹ (3046 sayılı Kanun)'un 38'inci maddesinde yer almaktaydı. Bu maddede; *“Bakan, müsteşar ve her kademedeki bakanlık ve kuruluş yöneticileri, gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek şartıyla yetkilerinden bir kısmını astlarına devredebilir. Ancak yetki devri yetki devreden amirin sorumluluğunu kaldırmaz.”* hükmü bulunmaktaydı. Ancak 2018 tarihli ve 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında KHK'nin²⁰ 41'inci maddesiyle bu hüküm yürürlükten kaldırılmış, Kanun'un adı *“Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun”* olarak değiştirilmiştir.

¹⁴ Zeynep Müftüoğlu, *‘Yetki Devri Kurumunun İdare Hukuku ve Bütçe Hakkı Bakımından Karşılaştırmalı Analizi’*, Prof. Dr. Metin Günday Armağanı, Atılım Üniversitesi Yayınları No: 65, Cilt 2, Ankara, Yıl: 2020, s. 902.

¹⁵ Müftüoğlu, 904.

¹⁶ Gözler, s. 860.

¹⁷ Gözler, s. 863, 864.

¹⁸ Şeref Gözübüyük/ Turgut Tan, *İdare Hukuku*, Cilt 1, Genel Esaslar, Yedinci Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2010, s. 175.

¹⁹ 09/10/1984 tarihli ve 18540 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

²⁰ 09/07/2018 tarihli ve 30473 mükerrer (3.) sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Yetki devrine ilişkin temel ilkelere birisi, devrin yeterli açıklıkta yapılmasıdır. Yetki devri konusunda ayrıca ve açık bir şekilde beyan edilmiş bir irade olmaksızın bir makamın bazı yetkilerini diğer bir makama devrettiği sonucu çıkarılamaz²¹. Zira yetki devrinin önemli bir özelliği, yetkiyi devreden devretmiş olduğu yetki konusunda hiçbir işlem yapamaması ve yetkiyi geri alıncaya kadar devredilen yetkiyi kullanamaması gibi ciddi bir sonuca sahip olmasıdır²². Bu sonuç, yetki devrinin açık bir şekilde yapılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Aksi takdirde aynı yetkinin farklı iki merci tarafından kullanılması gibi yanlış uygulamalar ortaya çıkabilir.

Yetki devrinin geçerli olması için gerekli olan yukarıda açıklanmış olan iki temel unsur karşısında Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın söz konusu hükmü değerlendirildiğinde, işlemin yetki devri kapsamına girmesinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Şöyle ki; yetki devrinin ancak açık bir şekilde yapılabileceği ve zımni bir yetki devrinin geçerli olamayacağı ilkesinden hareketle söz konusu işlemin bir yetki devri olarak kabul edilmesi mümkün olamamaktadır. Zira Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın yalnızca onaylama işlemi yaptığı söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararı hükmünde ya da Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın başka bir hükmünde yetki devri yapıldığına ilişkin bir ibare bulunmamaktadır. Nitekim 2018 tarihli ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin²³ 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasında da "*Cumhurbaşkanı, yetkilerinden bir kısmını gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak belirterek astlarına devredebilir. Ancak devrettiği yetkiyi, gerek gördüğünde kendisi de doğrudan kullanabilir.*" hükmüne yer verilmiştir. Kaldı ki çalışmanın konusu olan ücret belirlemeye ilişkin alınan Cumhurbaşkanlığı Kararı'nda "*... yetkili organları veya esas sözleşmeleri uyarınca belirlenen ücretler ödenir.*" hükmünde bahsi geçen organlar devletin iştirak etmiş olduğu şirketlerin organları olup Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın astı konumunda değildir. Nitekim söz konusu hükümde yetkili organların yanı sıra esas sözleşmeye de atıf bulunulması söz konusu astlık ilişkisinin kurulamamasını ayrıca teyit etmektedir. Tüm bunlarla birlikte yine yukarıda açıklandığı üzere kanunla verilen yetkinin ancak kanunla devredilebilmesi mümkündür. Ücret belirlemeye ilişkin alınan karar bir Cumhurbaşkanlığı Kararı olup Cumhurbaşkanlığı Kararı'na bu konuda yetki veren düzenleme ise kanuni bir düzenlemedir (399 sayılı KHK). Dolayısıyla söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararı'yla bu yetkinin devredilmesi mümkün değildir.

Yargı kararları da konuya ilişkin değerlendirmemizle aynı doğrultudadır. Bakanlar Kurulunun yapmış olduğu bir yetki devrinin geçersizliğine hükmeden Danıştay kararı²⁴ bu hususa örnek teşkil etmektedir. Şöyle ki; 1985 tarihli ve 3182

²¹ Gözler, s. 877.

²² R. Cengiz Derdiman/ Yusuf Uysal, '*Türk Kamu Yönetiminde Yetki Devri*', U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 27, Yıl: 2014, s. 264.

²³ 10/07/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

²⁴ Danıştay Onuncu Dairesinin 21/01/1992 tarihli 92/73 Karar ve 91/1213 Esas no.lu Kararı.

sayılı Bankalar Kanunu'nun²⁵ (Mülga) 40/1 maddesinde, kredi işlemlerinde alınacak faiz oranları ile temin edilecek diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak masraflar ile ilgili kendisine verilen yetkileri Bakanlar Kurulu TCMB'ye devretmiş ve TCMB de bu yetki devrine dayanarak bir tebliğ çıkarmış; ancak Danıştay konuya ilişkin kararında, *“Bakanlar Kuruluna tanınan bu yetkinin ancak Kanunla bir devir yetkisi tanınması halinde devredilebilmesi mümkün olup; böyle açık bir yetkinin bulunmaması ve yukarıda anılan yasal düzenleme karşısında, bankalarca kredi işlemlerinde faiz dışında temin olunacak masrafların nitelik ve azami sınırlarının tespiti konusunda Merkez Bankası ve Bankalar Kanunu uyarınca Bakanlar Kuruluna tanınan yetkinin başka bir mercie devredilmesi olanaksız bulunmaktadır. Bu durumda, dayanağını kanundan almayan devir yetkisi verilmek suretiyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı hazırlanan dava konusu tebliğde mevzuata uyarlık bulunmamaktadır.”* hükmüne varmıştır.

Ayrıca Danıştay'ın²⁶, *“... Yetki unsurunun bu temel niteliğinden çıkan ilk sonuç, onu kullanacak kişinin yasa cevaz vermedikçe bunu başkasına devredememesidir. Şayet yasa belli bir konuda idari makamı değil de o kamu hizmetini yürüten kişiyi yetkili kılmuşsa yetkinin doğrudan doğruya bu kişi tarafından kullanılması gerekir... Yetkisiz kişinin yaptığı bir işleme yetkili kişice sonradan verilen muvafakat (icazet) geçerli olmaz²⁷.”* hükmüyle de teyit edileceği üzere, çalışmaya konu olan Cumhurbaşkanlığı Kararı'ndaki ücret belirleme hükmünün, Cumhurbaşkanlığı Kararı'yla sonradan icazet vermek suretiyle geçerli kılınabilecek bir hüküm olarak değerlendirilmesi de mümkün görünmemektedir.

Tüm bunlarla birlikte 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliği sonrası Cumhurbaşkanlığı'nın yürütme yetkisine ilişkin kısa bir değerlendirme yapmak uygun olacaktır. Anayasa değişikliğiyle yürütme yetkisi esas olarak Cumhurbaşkanlığı'na tanınmıştır. Zira Anayasa 104/1'de, *“Cumhurbaşkanlığı Devlet başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanlığı'na aittir”* hükmüne, madde 8'de ise *“Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanlığı tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir”* hükmüne yer verilmiştir. Bakanlar Kurulu ile Başbakanlığın kaldırılması ve bu düzenlemeler sonrası Cumhurbaşkanlığı'nın yetki ve sorumluluğu artmıştır²⁸. Genel yürütme yetkisinin Cumhurbaşkanlığı'na verilmiş olması nedeniyle bakanlar ancak kendi görev alanlarında yürütme yetkisini kullanabilmektedir. Zira artık Bakanlar Kurulu gibi bir organın üyesi olmadıkları ve genel yürütme yetkisinin Cumhurbaşkanlığı'na ait ol-

²⁵ 02/05/1985 tarihli ve 18742 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

²⁶ Danıştay Beşinci Dairesinin 13/12/1989 tarihli 2286 Karar ve 2735 Esas no.lu Kararı.

²⁷ Şeref Gözübüyük, *Yönetmelik Yargı*, Turhan Kitabevi, Ankara, 1996, s. 183.

²⁸ Hüseyin Melih Çakır, *'Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Cumhurbaşkanlığı-Bakan İlişkisi'*, Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Yürütme Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Yayınevi, Yıl: 2019, s. 42.

ması nedeniyle bakanların yürütme yetkisinin bir parçasına sahip olmadıkları, görev ve yetkilerinin ancak kendilerine Anayasa, yasa ya da Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle verilen görev ve yetkilerden ibaret olduğu değerlendirilmeleri yapılmaktadır²⁹.

Bunların yanı sıra 2018 tarihli ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde yer verilen “*Cumhurbaşkanı, yetkilerinden bir kısmını gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak belirterek astlarına devredebilir. Ancak devrettiği yetkiyi, gerek gördüğünde kendisi de doğrudan kullanabilir.*” hükmünün aslında yetki devri yerine bir imza devri düzenlemesi olduğuna ilişkin değerlendirmeler bulunmaktadır. Zira ancak imza devrinde, söz konusu devri gerçekleştiren makam devri geri almaksızın gerek gördüğünde yetkiyi kullanabilir³⁰. Bu hükümle aynı doğrultuda yetki devri ve imza devri arasındaki ayırım genellikle açık bir şekilde belirlenmemekte ve Anayasa ya da herhangi bir kanunda astların devir sonrası kullanacakları Cumhurbaşkanı yetkilerinin sınırı konusunda bir netlik bulunmamaktadır³¹.

SONUÇ

Hukuk devletinin temel unsurlarından biri yasallık ilkesidir. Yasallık ilkesi, kişilerin yasalara uyması ve bu kurallarca yönetilmesi; devletin de kendi yaptığı yasalarla bağlı olması olup bu çerçevede idarenin yasalar çerçevesinde ya da yasalara uygun işlem kurmasıdır³². Yasallık ilkesi “norma uygun işlem” kuramı nedeniyle tüm işlem ve eylemlerinin yargısal denetimini de içermektedir³³.

Çalışmada, Cumhurbaşkanı’nın kendisine bir kanun hükmüyle verilmiş olan ücret belirleme yetki ve görevine istinaden bazı üyelik ücretlerine ilişkin almış olduğu Cumhurbaşkanlığı Kararı’nın incelenmesi neticesinde, bir kısım ücretler için belirleme yerine belirlenmiş olan ücretleri onaylama işlemi yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Zira 399 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanı’na söz konusu üyelik ücretlerini belirleme görevi verilmişken Cumhurbaşkanı almış olduğu Kararda yalnızca özelleştirme kapsam ve programında bulunup kamu payı %50 üzerinde olan kuruluşlar dâhil KİT ve bağlı ortaklıklarındaki üyelik ücretlerini belirlemiştir. Aynı şekilde Cumhurbaşkanınca ücret belirlemesi yapılmasının gerektiği diğer devlet işletmeleri ve iştiraklerine ilişkin kararda, “... *yetkili organları veya esas sözleşmeleri uyarınca belirlenen ücretler ödenir.*” ifadeleri kullanılarak yalnızca

²⁹ Kemal Gözler, *Türkiye’nin Yönetim Yapısı*, Ekin Yayınevi, Bursa, 2018, s. 117.

³⁰ Gözler, 2019, s. 860.

³¹ Mutlu Kağıtçıoğlu, *Türk Hukukunda Cumhurbaşkanlığı Kararları*, Cumhurbaşkanlığı’nın İşlemleri: Hukuki Niteliği, Normlar Hiyerarşisindeki Yeri ve Denetimi Toplantısı, Kamu Hukukçuları Platformu ve Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sempozyumu, İstanbul, 2019, s. 5.

³² Yılmaz Aliefendioğlu, *Hukuk - Hukukun Üstünlüğü - Hukuk Devleti*, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2001/2, Yıl: 2001, s. 31, 32.

³³ Aliefendioğlu, s. 32.

bir onama işlemi yapılmıştır. Kanuni düzenlemeyle verilen ücret belirleme görevinin, onaylama anlamına gelebilecek bir işlemle yerine getirilmiş olarak kabul edilebilmesi ise ancak bahse konu yetki ve göreve sahip idare/makamın yetkisini devretmiş olması durumunda söz konusu olabilecektir. Yetki devrinin “açık irade beyanı” unsuru dikkate alındığında ise onaylama işlemi olarak değerlendirilebilen söz konusu Cumhurbaşkanı Kararı'nın yetki devri kapsamında kabul edilmesi mümkün değildir. Zira Cumhurbaşkanı'nın ücret belirlemeye ilişkin yetki devri yapmış olduğuna ilişkin açık bir beyanı bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra Cumhurbaşkanı'nın sonradan açık bir irade beyanıyla yetki devri gerçekleştirilecek olsa dahi bu yetki devrinin, öncesinde gerçekleşmiş olan söz konusu işleme hukuki geçerlilik kazandıramayacağı da değerlendirilmektedir. Zira emsal Danıştay kararı bu hususu teyit etmektedir.

Bununla birlikte çalışmanın konusu olan ücret belirlemeye ilişkin alınan Cumhurbaşkanı Kararı'nda, “... yetkili organları veya esas sözleşmeleri uyarınca belirlenen ücretler ödenir.” hükmünde bahsi geçen organlar, devletin iştirak etmiş olduğu şirketlerin organlarıdır. Söz konusu şirketler ve dolayısıyla yetkili organları Cumhurbaşkanı'nın astı konumunda değildir. Halbuki 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre, Cumhurbaşkanı yetkilerinden bir kısmını ancak astlarına devredebilir. Kaldı ki ücret belirlemeye ilişkin alınan Cumhurbaşkanı Kararı'nda yetkili organların yanı sıra esas sözleşmeye de atıf bulunulması, söz konusu astlık ilişkisinin kurulamamasını ayrıca teyit etmektedir. Dolayısıyla yukarıdaki diğer gerekçelerle birlikte bu işlem, hiçbir şekilde yetki devri için gerekli unsurları karşılamamakta ve bu itibarla Cumhurbaşkanı'na verilen görevin yetki devri yoluyla gerçekleştirildiğinin kabulü hukuken mümkün görünmemektedir.

Nihai olarak çalışma kapsamında gerek mevzuat gerek literatür gerekse yargı kararları dikkate alınarak ilgili Cumhurbaşkanı Kararı'na ilişkin yapılan hukuki analiz neticesinde, mevzuata uygunluk sorununun bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Söz konusu ücretlere ilişkin ilgili kanuni düzenleme doğrultusunda, doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından belirleme yapılacak şekilde yeniden karar alınmasıyla mevzuata ve böylece yasallık ilkesine uygunluk sağlanacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- AK**, Akın, *Türk Kamu Yönetiminde Yetki Devri ve Karşılaşılan Sorunlar*, Başbakanlık Uzmanlık Tezi, Ankara, 2010.
- ALİEFENDİOĞLU**, Yılmaz, *'Hukuk - Hukukun Üstünlüğü - Hukuk Devleti'*, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2001/2, Yıl: 2001, ss. 29-68.
- ÇAKIR**, Hüseyin Melih, *'Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Cumhurbaşkanı-Bakan İlişkisi'*, Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Yürütme Sempozyumu, Marmara Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, Yıl: 2019, ss. 35-56.
- DERDİMAN**, R. Cengiz/ **UYSAL**, Yusuf, *'Türk Kamu Yönetiminde Yetki Devri'*, U.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 27, Yıl: 2014, ss. 251-277.
- GÖZLER**, Kemal, *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*, Ekin Yayınevi, Bursa, 2018.
- GÖZLER**, Kemal, *İdare Hukuku*, Cilt 1, 3. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2019.
- GÖZÜBÜYÜK**, Şeref, *Yönetmelik Yargı*, Turhan Kitabevi, Ankara, 1996.
- GÖZÜBÜYÜK**, Şeref/ **TAN**, Turgut, *İdare Hukuku*, Cilt 1, Genel Esaslar, Yedinci Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2010.
- HMB**, *2020 Kamu İşletmeleri Raporu*, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2021.
- KAĞITÇIOĞLU**, Mutlu, *'Türk Hukukunda Cumhurbaşkanı Kararları'*, Cumhurbaşkanı'nın İşlemleri: Hukuki Niteliği, Normalar Hiyerarşisindeki Yeri ve Denetimi Toplantısı, Kamu Hukukçuları Platformu ve Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sempozyumu, İstanbul, 2019.
- MÜFTÜOĞLU**, Zeynep, *'Yetki Devri Kurumunun İdare Hukuku ve Bütçe Hakkı Bakımından Karşılaştırmalı Analizi'*, Prof. Dr. Metin Günday Armağanı, Atılım Üniversitesi Yayınları No: 65, Cilt 2, Ankara, Yıl: 2020, ss. 901-916.